

Naisten Linjan kirjallinen vastaus uhripoliittisen toimenpideohjelman rahoitustyöryhmän kysymyksiin

Järjestön tuottamat rikoksen uhrien tukipalvelut

1) Mitä tukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoaa rikoksen uhreille? Mille uhriryhmille palvelut on suunnattu?

Naisten Linja tarjoaa palveluita väkivaltaa kokeneille naisille, tytöille ja heidän läheisilleen. Naisten Linjan palvelut muodostavat kokonaisuuden, jossa kohtaamme väkivaltaa kokeneita eri vaiheissa – sekä akuutissa kriisissä että eron jälkeen, joskus jopa vuosia väkivaltakokemuksen jälkeen. Palveluiden tavoitteena on tukea väkivallasta selviytymistä ja väkivaltakokemuksista toipumista sekä estää väkivaltaa kokeneen joutumista uudelleen väkivaltaiseen parisuhteeseen ja väkivaltarikoksen uhriksi.

Tarjoamme tukea ja neuvontaa puhelimitse ja chatissa arki-iltaisain viisi kertaa viikossa. Vertaistukena järjestämme valtakunnallisia vertaistukiryhmiä verkossa sekä kasvokkain tapaavia vertaistukiryhmiä Helsingissä.

Vuoden 2025 alusta alamme tarjota samalle kohderyhmälle intensiivistä yksilötukea sekä lyhyt- että pitkäkestoisesti, enintään 20 tapaamisen sarjoissa. Naisten Linjan palvelukokonaisuudesta on tähän asti puuttunut intensiivinen yksilötuki huolimatta siitä, että Naisten Linjalle yhteyttä ottavilla naisilla on usein tarve käsitellä kokemustaan väkivaltatyön ammattilaisen kanssa, eikä tällaista palvelua ole laajasti saatavilla. Naisten Linja pitää tärkeänä, että väkivaltaa kokeneille pystytään tarjoamaan akuutin keskusteluavun ja vertaistuen lisäksi riittävässä määrin myös yksilöllistä, toipumista tukevaa intensiivistä yksilötukea.

Tarjoamme yksilötuen palveluita myös digitaalista väkivaltaa kokeneille naisille ja tytöille. Lisäksi teemme jalkautuvaa työtä sosiaalisessa mediassa.

2) Mitä EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä yleisiä ja/tai erityistukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tuottaa?

Naisten Linjan valtakunnalliset matalan kynnyksen palvelut vastaavat Istanbulin sopimuksen mukaista vaatimusta siitä, että sopimusosapuolet tarjoavat väkivaltaa kokeneille naisille ja tytöille lyhyt- ja pitkäaikaisia erityistukipalveluita (artikla 22, kohta 1)¹, erityisesti kun pystymme vuoden 2025 alusta käynnistämään myös pitkäkestoisen intensiivisen yksilötuen palvelun. Naisten Linjan palveluissa tarjotaan Istanbulin sopimuksen mukaisesti tukea kaikkiin naisiin kohdistuvan

¹ Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta

väkivallan muotoihin.

Erytisesti Naisten Linjan palvelut vastaavat Istanbulin sopimuksen vaatimukseen siitä, että väkivaltaa kokeneille naisille ja heidän lapsilleen järjestetään naisille tarkoitettuja erityistukipalveluita (artikla 22, kohta 2). Naisten Linjan palveluihin yhteyttä ottavat naiset ja tytöt kohdataan sukupuolisensitiivisesti ja väkivallan sukupuolittuneisuudesta johtuvat näkökulmat huomioiden.

Naisten Linjan digitaalisen väkivallan palvelut ovat Grevion digitaalista väkivaltaa koskevan yleissuosituksen² mukaisia erityistukipalveluita, joita sopimusosapuolten tulisi rahoittaa, ja yleissuosituksen mukaan myös vahvistaa mahdollistamalla digitaalisen väkivallan palveluissa resurssit psykososiaalisen tuen lisäksi myös juridiselle ja tekniselle tuelle (para 53 c).

3) Mikä on järjestönne tai jäsenjärjestöjenne nykyinen resurssitilanne kysymyksessä kaksi mainittujen palvelujen tuottamiseksi? Onko resurssitilanteessa tapahtunut muutoksia viimeisten viiden vuoden aikana? Jos muutosta on tapahtunut, mistä se arvionne mukaan johtuu?

Naisten Linja saa jatkuvaa rahoitusta pääasiassa Stealta. Stean avustuksella rahoitetaan Naisten Linjan puhelin- ja chat-päivystys, valtakunnalliset vertaisryhmät, digitaalisen väkivallan erityistukipalvelut sekä osa palveluiden viestinnästä ja hallinnosta.

Uutena rahoituksena Naisten Linja on saanut vuodesta 2023 alkaen avustusta myös Oikeusministeriöltä. Oikeusministeriön avustuksella on kyetty vahvistamaan Naisten Linjan palveluviestintää ja ensi vuoden alusta pääsemme käynnistämään avustuksen turvin pitkään kaavailemamme intensiivisen yksilötuen palvelun. Lisäksi Naisten Linja saa järjestöavustusta Helsingin kaupungilta kasvokkain tapaavien ryhmien järjestämiseen. Oman varainhankinnan kautta Naisten Linja on voinut rahoittaa toimintaan liittyviä investointeja sekä uuden jalkautuvan palvelun kokeilun sosiaalisessa mediassa.

Muutokset resursseissa liittyvät ennen kaikkea Oikeusministeriön avustuksiin ja oman varainhankinnan vahvistumiseen. Stealta saadun järjestöavustuksen taso on pysynyt jokseenkin samana viimeiset viisi vuotta (507–593t euroa).

Huolimatta siitä myönteisestä kehityksestä, että Naisten Linja on päässyt Oikeusministeriön avustusten piiriin ja pystyy suunnittelemaan osaa toiminnastaan pitkäjänteisemmin, on resurssitilanne kokonaisuudessaan huolestuttava, johtuen ennen kaikkea Stean järjestöavustuksiin päätetyistä leikkauksista.

Kaavaillut leikkaukset ovat vaikuttaneet Naisten Linjan avustustasoon jo nyt siten, että Stean ohjeelliseen avustussuunnitelmaan ei ole lainkaan korotuksia tuleville vuosille. Mikäli avustustaso pysyy ennallaan, tarkoittaa se toimintojen supistamista, jos emme kykene kattamaan kustannustason nousua omista

² GREVION ensimmäinen yleinen suositus naiseen kohdistuvan väkivallan digitaalisesta ulottuvuudesta, 20.10.2021

varoista. Palveluiden laajentaminen ei ole Stean avustuksen puitteissa näillä näkymin mahdollista.

Lisäksi hallituksen suunnittelemat merkittävät leikkaukset Stean järjestöavustuksiin uhkaavat toteutuessaan supistaa monien järjestöjen, ja siten myös Naisten Linjan avustuksen tasolle, jolloin osa palveluista joudutaan kokonaan lakkauttamaan.

Resurssien suunniteltu voimakas väheneminen heikentää väkivaltaa kokeneiden naisten ja tyttöjen oikeutta saada tarvitsemiaan palveluita. Naisten Linjan palveluille on jo nyt enemmän kysyntää kuin mihin pystymme resurssiemme puitteissa vastaamaan.

4) Miten arvioisitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne resurssien riittävyyttä kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen tuottamiseksi nyt ja tulevaisuudessa? Mikäli arvioitte resurssit liian alhaisiksi, esittäkää arvio riittävästä resurssien tasosta.

Naisten Linjan resurssit eivät riitä vastaamaan palveluihin kohdistuvaan kysyntään. Naisten Linjan päivystyspalveluiden vastausprosentti oli vuonna 2023 puhelimesta 54% ja chatissa 61%, ja kaikki valtakunnalliset verkkovertaisryhmät, jotka kykenemme järjestämään tulevat täyteen joka kerta.

Naisten Linja kykenee tuottamaan tarvittavat palvelut, viestimään niistä kohderyhmälle tehokkaasti ja vastaamaan kysyntään arviomme mukaan 70–80%:sti, mikäli sen jatkuva rahoitus on noin 1 MEUR vuodessa. Naisten Linjan julkiset avustukset ovat tällä hetkellä hieman alle 700 000 euroa, sisältäen 100 000 euron avustuksen Oikeusministeriöltä.

5) Kuinka paljon järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne on ollut asiakkaita kysymyksessä kaksi mainituissa rikoksen uhreille tarjoamissanne palveluissa viimeisen viiden vuoden aikana? Asiakasmäärät pyydetään erittelemään palvelukohtaisesti ja vuositasolla. Eritelkää myös mahdollisuuksien mukaan palvelunne keskeisimmät asiakasryhmät rikoslajeittain.

Naisten Linjan päivystyspalvelut (puhelin ja chat):

2019: puhelin 799, chat 101, yhteensä 900 vastattua yhteydenottoa
2020: puhelin 684, chat 145, yhteensä 829 vastattua yhteydenottoa
2021: puhelin 556, chat 115, yhteensä 671 vastattua yhteydenottoa
2022: puhelin 476, chat 143, yhteensä 619 vastattua yhteydenottoa
2023: puhelin 719, chat 248, yhteensä 967 vastattua yhteydenottoa

Naisten Linjan verkkovertaisryhmät:

2019: 3 ryhmää, 37 asiakasta
2020: 3 ryhmää, 51 asiakasta
2022: 3 ryhmää, 49 asiakasta
2023: 4 ryhmää, 70 asiakasta

Kohderyhmän yleisimmin koetut väkivallan muodot vuonna 2023 olivat henkinen (n. 70%), fyysinen (n. 40%) ja seksuaalisuutta loukkaava väkivalta (n. 25%).

Naisten Linjan digitaalisen väkivallan palvelut (alkaen 2020):

2020: 12 vastattua yhteydenottoa

2021: 52 vastattua yhteydenottoa

2022: 111 vastattua yhteydenottoa

2023: 204 vastattua yhteydenottoa

Kohderyhmän yleisimmin koetut digitaalisen väkivallan muodot vuonna 2023 olivat vaino (50 %), verkkohäirintä (27 %) ja teknologian käytön kontrollointi (23 %).

Lisäksi Naisten Linjan jalkautuvassa työssä verkossa (alkaen toukokuusta 2023) tavattiin 63 kohderyhmään kuuluvaa asiakasta. Jalkautuvan työn yleisimmät väkivallan muodot vuonna 2023 olivat henkinen (63 %), digitaalinen (49 %) ja fyysinen (29%) väkivalta, ja digitaalisen väkivallan muodoista yleisimmät olivat puhelinterrori (41%), teknologian käytön kontrollointi (28 %) ja teknologiavälitteinen vaino (23 %).

6) Kuinka kattavia järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoamat kysymyksessä kaksi mainitut palvelut ovat maantieteellisesti?

Naisten Linjan palvelut ovat digitaalisia ja siten valtakunnallisia ja saavutettavissa kaikkialta Suomessa. Vain Helsingissä tapaavat vertaisryhmät toimivat paikallisesti. Kohderyhmien tavoittamiseen ja palveluiden alueelliseen saavutettavuuteen koko Suomen alueella vaikuttaa kuitenkin se, miten hyvin palveluista pystytään viestimään myös harvemmin asutuilla seuduilla. Lisäksi saavutettavuuteen vaikuttavat luonnollisesti myös mm. palveluiden kielivalikoima, aukioloajat ja esteettömyyden edistämiseen käytettävissä olevat resurssit.

7) Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne pystyvän vastaamaan EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien palvelujen tarpeeseen?

Naisten Linja tuottaa jo nyt EU:n ja kansainvälisen sääntelyn mukaisia erityistukipalveluita. Tällä hetkellä suuri osa kansainvälisen sääntelyn mukaisten palveluiden tarpeesta jää kuitenkin vastaamatta: palveluihin hakeutuu vain pieni osa väkivaltaa kokeneista ja toisaalta palveluohjauksen katkot pudottavat monet kokijat ulos palveluista. Samalla tarjolla ei ole riittävästi toipumista tukevia lyhyt- ja pitkäkestoisia erityistukipalveluita tuen painottuessa akuutin kriisin hoitamiseen.

Mikäli palveluiden tuottamiseen tarvittavat resurssit ovat oikealla tasolla, Naisten Linjalla on organisatoriset edellytykset kasvattaa toimintaansa siten, että se pystyy vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeeseen kokonaisvaltaisesti ja kykenee huolehtimaan sen palveluihin kohdistuvasta kysynnästä täysimääräisesti.

8) Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta? Mikäli tukipalveluista on laadittu ulkopuolisen tahon tekemiä vaikuttavuusarvioita, pyydämme toimittamaan ne lausunnon liitteenä.

Naisten Linjan toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain Stealle annettavassa tuloksellisuusraportissa, muille rahoittajille annettavissa avustuksen käyttöä koskevista selvityksistä ja järjestön vuosikertomuksessa. Palveluiden vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta arvioidaan myös jatkuvasti osana työprosesseja sekä tilastotietoon että laadulliseen arviointiin perustuen. Palveluista kerätään dataa sekä oman arvioinnin ja seurannan kautta että asiakkailta kysymällä.

Palveluissa aikaansaadut tulokset osoittavat, että Naisten Linja saavuttaa toiminnalle asettamansa tavoitteet:

- Palveluissa on tavoitettu suunniteltuja kohderyhmiä hyvin. Vuonna 2023 tavoitetun kohderyhmän määrä kasvoi kaikissa palveluissa. Kohderyhmän ulkopuolisten yhteydenottojen osuus on pysynyt samalla tasolla tai vähentynyt.
- Aiottuja tuloksia on saatu aikaan hyvin tai erittäin hyvin (tulokset eritelty tarkemmin alla). Aikaansaadut tulokset ovat hyvällä tasolla tai paranivat edellisvuoteen nähden, ja osoittavat arviomme perusteella hyvin toiminnan vaikuttavuutta.
- Palveluiden kehittäminen on tukenut tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan asiakaslähtöisyyttä.

Tulokset arvioituna palvelukohtaisesti vuoden 2023 osalta:

- Naisten Linjan päivystyspalveluissa väkivaltaa kokeneet tulivat kohdatuksi ja saivat neuvoa ja tukea tilanteeseensa ja kokemustensa käsittelemiseen. 96% yhteydenottajista kertoi olonsa helpottuneen keskustelun seurauksena. Psykososiaalista tukea tarjottiin päivystyspalveluissa 83 %:lle ja psykoedukaatiota 74 %:lle yhteydenottajista. NL:n vapaaehtoisen päivystäjän arvion mukaan 81 % yhteydenottajista sai hyvin tai erittäin hyvin neuvoja ja tukea tilanteeseensa. Palveluohjausta tarjottiin päivystyspalveluissa 64 % yhteydenottajista, turvaohjeita tai turvasuunnitelma käytiin läpi 18 % kanssa. Päivystäjän arvion mukaan 74% yhteydenottajista sai hyvin tai erittäin hyvin keinoja päästä tilanteessaan eteenpäin. Toiminnan kohderyhmää myös kohdattiin aiempaa enemmän. Asiakasmäärä kasvoi 25%, kohderyhmää tavoitettiin 56% enemmän ja vastausprosentti nousi 54%:iin (34% v. 2022). Tätä tuki myös Oikeusministeriön erillisrahoitus Naisten Linjan palveluviestinnän vahvistamiseksi.
- Naisten Linjan vertaisryhmissä kohderyhmä sai välineitä kokemustensa käsittelemiseen ja tukea toipumiseen. Naisten Linjan ryhmien osallistujille tekemien kyselyiden perusteella tarjottu tuki antoi aikaa ja tilaa kokemusten käsittelemiselle, lisäsi uskoa tulevaisuuteen, vähensi

syllisyyden ja häpeän tunteita ja antoi työkaluja tukea itseä nyt ja tulevaisuudessa. Muutos kohti toipumista oli henkisen väkivallan ryhmissä +48 % ja yhteishuoltajien ryhmissä +42.2 % alkutilanteeseen verrattuna.

- Naisten Linjan digitaalisen väkivallan palveluissa digitaalista väkivaltaa, teknologiavälitteistä vainoa ja verkkohäirintää kokeneet naiset saivat tukea väkivallan tunnistamiseen ja kokemuksensa käsittelemiseen sekä välineitä suojautua digitaaliselta väkivallalta. Työntekijän arvion mukaan digitaalisen väkivallan neuvontapalveluissa 97% yhteydenottajista sai hyvin tai erittäin hyvin tukea kokemustensa käsittelemiseen ja 85% sai hyvin tai erittäin hyvin välineitä suojautua väkivallalta. Naisten Linjan digitaalisen väkivallan palveluiden pitkäaikainen haaste on ollut tavoittaa palveluiden kohderyhmää, koska digitaalinen väkivalta tunnistetaan yhä heikosti. Palveluiden asiakasmäärää on kuitenkin kyetty kasvattamaan, ne saavuttivat aiempaa enemmän digitaalista väkivaltaa kokeneita ja palveluille asetetut mittarit toteutuivat hyvin.
- Naisten Linjan jalkautuvassa työssä verkossa väkivaltaa kokeneita naisia ja tyttöjä on tavoitettu sosiaalisen median kanavien kautta toukokuusta 2023 lähtien. Palveluissa kohdattiin puolen vuoden aikana kaikkiaan 62 erillistä asiakasta. Kohtaamisia oli yhteensä 120, joista 81 oli pidempiä keskusteluja. Työntekijän arvion mukaan 97% yhteydenottajista sai hyvin tai erittäin hyvin tukea kokemustensa käsittelemiseen ja 76% sai hyvin tai erittäin hyvin välineitä suojautua väkivallalta.

9) Mitkä ovat arvionne mukaan järjestönne tai jäsenjärjestöjenne suurimmat haasteet EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tuottamiseksi lähivuosina?

Keskeisimmät haasteet liittyvät rahoituksen ja vastuiden määrittelyyn. Jotta rikoksen uhrien tuki olisi asiakkaan näkökulmasta tehokasta, tulee yhteistyön hyvinvointialueiden, viranomaisien ja erityistukipalveluita tuottavien järjestöjen välillä vahvistua sekä palvelunohjauksen, vastuiden että rahoituksen osalta. Suuri haaste on, että hyvinvointialueiden rahoitus ei tällä hetkellä mahdollista lisävastuiden ottamista niistä erityistukipalveluista, joita valtion tulisi sopimusten perusteella tuottaa. Vastuiden siirtäminen järjestöille voisi pahimmillaan heikentää järjestöjen kykyä toimia ja tarjota palveluita väkivaltaa kokeneille, jos niille osoitetaan uusia tehtäviä, mutta ei näihin riittävää rahoitusta.

Uusien tehtävien tai roolien vastaanottaminen ilman rahoituskysymyksen ratkaisua ei ole järjestöille mahdollista. Tällä hetkellä valtaosa järjestöissä tehtävästä väkivaltatyöstä on Sosiaali- ja terveysalan avustuskeskuksen (STEA) rahoittamaa. Jos väkivaltatyön erityistukipalvelut tulevat rakennelain myötä lakisääteisiksi, on huomattava, että se merkitsee samalla STEA:n rahoituksen päättymistä. Rakennelakia ei siis voida säätää ilman, että järjestöjen tekemän

väkivaltatyön rahoitus varmistetaan jollain muulla tavalla. Tässä yhteydessä on pohdittava myös mahdollisen kilpailutuksen vaikutukset väkivaltatyöhön.

10) Millaisena näette järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen merkityksen rikosprosessin sujuvuuden ja rikosvastuun toteutumisen kannalta? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne jokin vakiintunut yhteistyö- ja ohjausmalli rikosprosessiviranomaisten kanssa? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne esittää tilastotietoa, arviointeja tai muuta materiaalia siitä, miten palvelunne ovat edistäneet rikosprosessin sujuvuutta tai rikosvastuun toteutumista?

Suurin osa Naisten Linjalle yhteyttä ottaneista on joutunut rikoksen tai rikosten uhriksi, ja meiltä kysytään usein rikosilmoituksen tekemisestä, todisteiden keräämisestä ja rikosprosessin käytännöstä. Naisten Linjan palvelut tukevat rikosprosessin sujuvuutta ja rikosvastuun toteutumista mm. tarjoamalla rikoksen uhreille psykososiaalista tukea, tukea suojautumiseen, tietoa rikosprosessista ja sen vaiheista, sekä palveluohjausta.

Suojautumista koskeva neuvonta sisältää esimerkiksi turvasuunnitelman laatimista yhdessä. Psykososiaalinen tuki vahvistaa voimavaroja, joita tarvitaan rikosprosessin eri vaiheissa. Jo rikosprosessin käynnistäminen voi olla uhrielle stressaavaa ja pelottavaa, ja psykososiaalisen tuen keinoin asiakas saa tukea, kannustusta ja turvallisen tilan purkaa kokemuksen aiheuttamaa stressiä ja jaksaa prosessia. Rikosprosessiin liittyvä neuvonta puolestaan auttaa uhria ymmärtämään omia oikeuksiaan (esimerkiksi rikosilmoituksen tekemiseen), rikosprosessia ja oikeusjärjestelmää. Asiakas saa keinoja ymmärtää paremmin, mitä on odotettavissa, miten toimia ja mistä saa apua. Palveluohjauksen keinoin puolestaan pyritään varmistamaan, että uhri saa riittävästi tukea eri toimijoilta rikosprosessin aikana, kuten tietoa oikeusavusta ja tukihenkilön hankkimisesta rikosprosessin eri vaiheisiin.

Digitaalisen väkivallan palveluissa tuemme asiakasta todisteiden keräämisessä ja digitaalisen turvasuunnitelman laatimisessa.

Palveluohjausta päivystyspalvelustamme Rikosuhripäivystykseen on tehty vuosina 2021–2023 noin 20%:ssa yhteydenotoista ja poliisille noin 20% (18–25%). Juristipäivystykseen tehtiin ohjausta vuosina 2021–2023 9–16% yhteydenotoissa.

Naisten Linja on myös alkanut kehittämään yhteistyörakenteita erityisesti Helsingin poliisin kanssa (Ankkuri-toiminta ja poliisin lähisuhdeväkivaltatiimi), mikä mahdollistaa molemminpuolisen palveluohjauksen ja konsultaation. Lisäksi Naisten Linjalla on lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta sovittuna ohjausmalli Keskusrikospoliisin kanssa.

11) Miten rikoksen uhrien tukipalvelujen koordinaatiota ja yhteistyötä voisi parantaa?

Väkivaltaa kokeneen näkökulmasta keskeistä on, että palveluketju, yhteistyö ja tiedonvaihto viranomaisten ja tukipalveluiden välillä on sujuvaa ja katkotonta. Pitkäkestoinen väkivalta heikentää rikoksen uhrin toimintakykyä, ja väkivaltaa kokenut tarvitsee paljon tukea myös oman asiansa hoitamisessa ja soveltuviin palveluihin hakeutumisessa.

Jotta väkivaltaa kokeneelle voidaan tarjota riittävää tukea sekä rikosprosessissa että sen jälkeen, on yhteistyölle viranomaisten, sosiaali- ja terveystukipalveluiden ja järjestöjen kesken luotava rakenteet. Näistä rakenteista sekä toiminnan rahoittamisesta tulisi säätää lailla.

Toimintatapojen tulee olla velvoittavia, suositukset eivät yksinään riitä. Esimerkiksi väkivallan merkkien tai väkivaltaepäilyn puheeksioton ja kirjaamisen tulisi olla velvoittavaa. Palveluohjauksen poliisista, sosiaali- ja terveystukipalveluista ja seri-tukikeskuksista jatkopalveluiden piiriin tulisi olla aina velvoittavaa. Tukipalveluihin osallistumisesta tulisi tehdä tekijälle velvoittavaa, jotta riskiä väkivallan jatkumisesta voidaan vähentää.

Väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille tarjolla olevista yleisistä ja erityistukipalveluista tulisi pitää yllä palveluntuottajarekisteriä, jolle on asetettu laatukriteerit mm. koskien kansainvälisiä velvoitteita.

12) Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tarjoamisessa näkemyksenne mukaan puutteita? Jos kyllä, millaisia?

Suomessa ei ole riittävästi tarjolla muita kuin asumiseen suunnattuja erityistukipalveluita väkivaltaa tai sen uhkaa kokeville naisille ja tytöille, eikä palveluita ole tarjolla koko Suomessa. Suurin osa muista kuin asumiseen liittyvistä erityistukipalveluista tuotetaan kolmannella sektorilla järjestöavustusten turvin. Istanbulin sopimuksen tavoitteiden ja väkivaltaa kokeneiden riittävän tuen kannalta on tärkeää, että turvakotitoiminnan rinnalla turvataan myös muun kuin asumiseen tarkoitetun väkivaltatyön rakenteet ja sopimuksen edellyttämiä erityistukipalveluita tarjoavien järjestöjen rahoitus. Lisäksi on mahdollistettava nais erityisen väkivaltatyön jatkuvuus sekä pitkäkestoisen toipumisen tuen tarjoaminen ja sille rahoitus.

Pitkäkestoisen tuen palveluita ei pääsääntöisesti ole tarjolla riittävän pitkiä jaksoja väkivallasta toipumisen näkökulmasta. Sosiaali- ja terveystukipalveluiden avustuskeskus STEA on asettanut valtion varoista avustettavien järjestöjen toiminnalle rajoituksen, jonka mukaan keskusteluapua saa tarjota vain keskimäärin 5 käyntikerran verran, vaikka tarve pidempikestoiselle tuella erityisesti väkivaltatyössä olisi suuri. Järjestöillä tulisi olla laajempi mahdollisuus tarjota väkivallan kokijoille sellaista pitkäkestoista yksilötukea, joka aidosti vastaa

väkivaltaa kokeneiden tarpeeseen tukemalla toipumista ja ennaltaehkäisemällä uudelleenuhriutumista. Tämä edellyttää tuen muodoille tällä hetkellä asetettujen rajoitusten poistamista, ja riittävää rahoitusta, sekä yhteistyön vahvistamista asiakasohjauksessa kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa.

Naiserityisiä palveluita on saatavilla varsin niukasti, käytännössä vain Naisten Linjan, Monika-Naisten ja Raiskauskriisikeskus Tukinaisen tuottamana. Erityisryhmille suunnatuissa palveluissa on myös paljon puutteita. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisille naisille palveluita on tarjolla vain rajoitetusti, monilta paikkakunnilta palvelut puuttuvat kokonaan.

Kunniaan liittyvän väkivallan (ml. pakkoavioliitto ja tyttöjen sukuelinten silpominen) uhrien tukipalveluja on vain muutamilla paikkakunnilla järjestöjen tuottamina.

13) Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen järjestämis-, tuottamis- ja rahoittamisvastuita syytä näkemyksenne mukaan muuttaa tai tarkentaa nykyisestä? Jos kyllä, miksi ja miten?

Muilla kuin asumiseen tarkoitetuilla erityistukipalveluilla ei ole selkeää roolia suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Aiemmin kunnat ja nyt hyvinvointialueet tekevät yhteistyötä joidenkin toimijoiden kanssa esimerkiksi yksilötapaamisiin perustuvan psykososiaalisen tuen mahdollistamiseksi joko osana MARAK-prosessia tai palveluohjauksena yleisistä sosiaali- ja terveystalouksista. Yhteistyöllä ei kuitenkaan ole selkeää rakennetta eikä tuotantomallia.

Tällä hetkellä monet hyvinvointialueiden budjetit ovat alimitoitettuja ja useat hyvinvointialueet ovat ilmoittaneet säästötoimenpiteistä etenkin palveluissa, jotka eivät ole lakisääteisiä. Ei-lakisääteisiin palveluihin lukeutuvat myös kaikki väkivaltatyön erityistukipalvelut ja esimerkiksi väkivaltatyön koordinaatio.

Vaikka tarve säätää tehtävistä on väkivaltaa kokeneen asiakkaan tarpeisiin vastaamisen näkökulmasta ilmeinen, herättää niin hyvinvointialueiden kuin järjestöjen taloudellinen tilanne kysymyksen siitä, onko sen enempää hyvinvointialueilla kuin järjestöillä mahdollisuutta ottaa hoitaakseen uusia tehtäviä tai rooleja väkivallan ehkäisemiseksi ja kokijoiden tukemiseksi ja onko palveluita mahdollista ylläpitää ja kehittää EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien tavoitteiden mukaisesti, ellei toiminnalle kyetä osoittamaan riittävää rahoitusta.

14) Mitä ehdotuksia toimenpiteiksi uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulisi näkemyksenne mukaan sisällyttää rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamiseksi ja rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämiseksi?

Naisten Linja ehdottaa seuraavia toimenpiteitä:

- Rikosten uhreille suunnattujen tukipalveluiden pysyvä ja jatkuva rahoitus tulisi varmistaa esimerkiksi osana Oikeusministeriön valtionavustusohjelmaa
- Yleisten ja erityistukipalveluiden järjestämisestä väkivaltaa kokeneille sekä hyvinvointialueiden ja järjestöjen välisestä rahoituksesta ja vastuista tulisi säätää lailla

Keskeistä on, että järjestöjen tuottamien palveluiden koordinointi lähtee liikkeelle järjestöjen moninaisen erityisosaamisen tunnistamisesta ja yhteistyötä kehitetään järjestöjen osaamisesta käsin. Väkivaltaa kokeneille suunnattujen erityistukipalveluiden koordinoinnissa ratkaisu ei voi olla palveluiden keskittäminen yhden kansallisen toimijan taakse, vaan palveluiden järjestämisessä ja rahoittamisessa tulee tunnistaa tarve laajalle kirjolle erityistukipalveluita sekä eri kohderyhmien että eri väkivallan muotojen näkökulmasta.